

Коптєва Г. М.
кандидат економічних наук, доцент
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»
м. Харків, Україна

ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Трансформаційні процеси, які відбуваються у вітчизняній економіці, характеризуються наявністю та поглибленням загроз з боку зовнішнього середовища, тіньової економіки, стрімко зростаючим рівнем інфляції, подорожчанням усіх видів ресурсів, закриттям бізнесу, спричинених пандемією та низькою конкурентоспроможністю тощо. Все це призводить до неплатоспроможності підприємств торгівлі і, відповідно, до неспроможності сплачувати податки і збори. Це актуалізує необхідність дослідження питань забезпечення економічної безпеки у розрізі її складової – податкової безпеки.

Актуалізація порушених аспектів підтверджується наявністю наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів, зокрема, О. Є. Власової [1], О. О. Глущенко [2], Н. Г. Слав'янської, Л. М. Єріс [3], W. Huang [4] та інших. Водночас, зважаючи на науковий доробок учених і практиків, питання поглиблення теоретичних засад та комплексного дослідження формування податкової стратегії підприємства і розроблення системи заходів із забезпечення економічної безпеки підприємств в сучасних динамічних умовах залишаються невирішеними, що зумовлює актуальність, наукову та практичну значимість даного дослідження.

В умовах посилення фінансово-економічної кризи особливого значення набуває завдання стратегічного управління податками і зборами, тому як до змін в зовнішньому податковому середовищі менеджменту підприємства торгівлі треба готуватися заздалегідь, бо в іншому випадку, підприємство може понести збитки та значні фінансові втрати [2, с. 43].

Найбільш ефективним заходом управління податками і зборами на підприємстві торгівлі є податкова стратегія, розробка якої з

урахуванням можливих змін податкового законодавства, державної економічної і фінансової політики та інших факторів зовнішнього середовища є частиною загальної стратегії підприємства.

Узагальнюючи велику кількість напрацювань авторів щодо визначення терміну «податкової стратегії підприємства» у літературних джерелах можна звести до одного: податкова стратегія – це встановлена на тривалий час сукупність норм, орієнтирів, напрямків, способів і правил діяльності підприємства в сфері оподаткування, які забезпечують зростання і високу конкурентоспроможність підприємства, зміцнюють його позиції на ринку та підвищують здатність до виживання в конкретній ситуації.

Податкова стратегія може розроблятися як на великому підприємстві торгівлі, підприємстві корпоративних мереж, так й на малому. Чим більше підприємство, його фінансові обороти, чисельність персоналу, кількість та обсяг сплачених підприємством податків і зборів, кількість і складність бізнес-процесів, кількість господарських операцій за звітний період та складність їх обліку і аналізу, тим більше потрібно зусиль менеджерам підприємства для розробки вдалої податкової стратегії. Погоджуємося із думкою автора [4], що сплата податків – це соціальна відповідальність компанії.

Податкова стратегія підприємства торгівлі формується в межах його фінансової стратегії та направлена на забезпечення його економічної безпеки. Обґрунтована податкова стратегія підприємства виступає інструментом, за допомогою якого підприємство як платник податків обирає оптимальні варіанти виконання своїх обов'язків, що забезпечують зменшення податкових зобов'язань в умовах дотримання вимог податкового законодавства, а також дозволяє гармонізувати взаємовідносини підприємства і держави.

На основі доробок авторів [1–3] та власних досліджень процес формування податкової стратегії підприємства торгівлі для забезпечення його економічної безпеки рекомендується здійснювати за наведеними етапами (рис. 1).

Податкова стратегія протидіє надмірному впливу зовнішнього податкового середовища, завдяки зменшенню податкового навантаження, усуненню недоліків внутрішнього податкового середовища

підприємства, управлінню податковими ризиками (внутрішніми і зовнішніми). Також, вона має бути спрямована на здобуття конкурентних переваг в податковій конкуренції між суб'єктами господарювання (резидентами і нерезидентами), збереженню та укріпленню високого рівня податкової культури, досягнення ефективного розвитку підприємства в цілому, через отримання легальної податкової вигоди, пристосованої до вимог контролюючих органів у сфері оподаткування або відстояної у судовому порядку [2].

<i>I етап</i>	Формування податкової стратегії у відповідності до загальної фінансової стратегії, а також до цілей і пріоритетів у забезпеченні економічної безпеки підприємства торгівлі
<i>II етап</i>	Дослідження загроз і небезпек, внутрішніх і зовнішніх чинників, що впливають на стан економічної безпеки підприємства, з метою реалізації системою оподаткування усіх своїх функцій та максимального узгодження інтересів держави та платника податків
<i>III етап</i>	Формування механізму оптимізації податків і зборів на підприємстві. Вибір інструментів оптимізації податків, цільових показників (індикаторів) тощо
<i>IV етап</i>	Розробка податкової політики як в цілому по підприємству, так і за окремими аспектами його діяльності
<i>V етап</i>	Формування портфелю заходів із забезпечення реалізації податкової політики підприємства
<i>VI етап</i>	Оцінка відповідності розробленої податкової стратегії загальній фінансовій стратегії. Коригування стратегічних цілей, розробка комплексу заходів із забезпечення економічної безпеки

Рис. 1. Концептуальна модель формування податкової стратегії підприємства торгівлі для забезпечення його економічної безпеки

Джерело: авторська розробка

Формування податкової стратегії та прийняття рішень щодо впровадження окремих інструментів оптимізації оподаткування впливають на стратегічні дії підприємства торгівлі. Правильно

реалізована стратегія дозволяє оперативно реагувати на мінливе середовище. Дії управлінського персоналу, вжиті на основі продуманої податкової стратегії, підвищують ефективність діяльності підприємства торгівлі та його стійкий розвиток у майбутньому.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Власова О. Є. Податкова безпека в системі заходів забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання. Комунальне господарство міст: науково-технічний збірник. 2012. № 108. С. 401–407.
2. Глущенко О. О. Податкова стратегія підприємства як ефективний захід забезпечення його економічної безпеки. Режим доступу: http://www.archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/knp/215/knp215_41-44.pdf.
3. Слав'янська Н. Г., Єріс Л. М. Податкова стратегія підприємства і оцінка ефективності її застосування. Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Ринкові перетворювання в Україні в умовах світових інтеграційних процесів: збірник наукових праць. Львів. НАН України. Ін-т регіональних досліджень. 2005. С. 146–153. Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/download/123456789/58568/5/Slovianska_Yeris_Podatkova_stratehiia.pdf
4. Huang W. (2019) Tax Management. In: Built on Value. Palgrave Macmillan, Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-13-7507-1_14